

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Häkkinen, Reija

Title: Tiimi&Työnantaja -monitieteinen työelämäprojekti työelämäosaamisen kehittämisalustana

Year: 2019

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittaja ja Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, 2019

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Häkkinen, R. (2019). Tiimi&Työnantaja -monitieteinen työelämäprojekti työelämäosaamisen kehittämisalustana. In T. Römer-Paakkanen, M. Suonpää, & A. Hermiö (Eds.), *Yrittäjyyskasvatuksen kaari : lapsuudesta tulevaisuuden työhön = The Trail of Entrepreneurship Education : From Childhood to Future Work and Entrepreneurship* (pp. 69-85). Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. Haaga-Helian julkaisut, 12/2019. <https://www.haaga-helia.fi/sites/default/files/Kuvat-ja-liitteet/Tutkimus-ja-kehittaminen/julkaisut/yrittaajyyskasvatus.pdf?userLang=fi>

TIIMI&TYÖNANTAJA MONITIETEINEN TYÖELÄMÄPROJEKTI TYÖELÄMÄOSAAMISEN KEHITTÄMISALUSTANA

Reija Häkkinen, Jyväskylän yliopisto

Tiivistelmä

Opiskelijan korkea-asteen opintojen aikana toteuttama työelämän kanssa tiiviissä yhteistyössä tehty projekti auttaa opiskelijaa integroimaan oman tieteenalansa kautta syntyvää substanssiosaamista työelämän vaatimuksiin. Projekti palvelee opiskelijaa erityisesti hänen oman osaamisensa tunnistamisessa sekä työelämävalmiuksiensa kehittämisessä. Tässä tapauskuvauksessa kuvataan yliopisto-opintojen aikana kehittyvän tutkimusosaamisen ja tutkimustaitojen roolia osana työelämätaitojen kehittymistä. Tiimi&Työnantaja -monitieteinen työelämäprojekti toimii tässä kuvauksessa esimerkkinä työelämän kanssa yhteistyössä toteutettavista projekteista. Kurssia kehitetään osana ”Työelämäpedagogiikka korkeakoulutuksessa” -hanketta. Opiskelijoilta saadun palautteen mukaan projektikurssi madaltaa opiskelijan kynnystä siirtyä työelämään ja kehittää vuorovaikutus- ja tiimityöskentelytaitoja monipuolisesti.

Avainsanat: Projektikurssi, työelämätaidot, tutkimustaidot, luovuus, yritteliäisyys, työelämäyhteistyö

Johdanto

Nykyajan työelämässä on jatkuvasti läsnä muutos (esim. Bennett & Lemoine 2014). Opiskelijan yliopistotasoisissa substanssiopinnoissa ei välttämättä kehity riittäviä työkaluja vastaamaan työelämän asettamiin muutosvaatimuksiin. Opiskelijoiden työelämäosaamiseen onkin ryhdytty viime aikoina kiinnittämään korkeakoulutuksessa lisääntyvästi huomiota. Virtanen ja Tynjälä (2018) esimerkiksi kuvaavat artikkelissaan, kuinka erilaisten pedagogisten menetelmien avulla voidaan vaikuttaa opiskelijoiden työelämätaitojen (geneeriset taidot, 21 st Century Skills, esim. Binkley ym. 2012) kehittymiseen. Pedagogisiin menetelmiin liittyvät muutokset voivat kuitenkin olla helpommin adaptoitavissa tietyillä aloilla kuin toisilla. Pedagogisten menetelmien rinnalla on muitakin tapoja kehittää työelämätaitoja opintojen aikana, ja yksi tällainen tapa ovat projektikurssit.

OKM:n Työelämäpedagogiikka korkeakoulutuksessa (Työpeda) -hankkeen keskeisimpänä tavoitteena on luoda ja kehittää toimintamalleja, jotka liittyvät esimerkiksi opiskelijoiden työelämätaitojen kehittämiseen. Yhtenä keskeisenä kehittämisen osa-alueena hankkeessa on koulutuksen ja työelämän yhteistyö. Osana Työpeda -hanketta kehitetään Jyväskylän yliopiston tarjoamaa Tiimi&Työnantaja -monitieteistä työelämäprojektia. Oikeana asiakastoimeksiantona toteutettava projekti on keino syventää opiskelijan ymmärrystä hänen omasta osaamisestaan sekä sen hyödynnettävyydestä asiakasprojektissa ja osana monitieteistä tiimiä. Tämä on osa geneeristä ja alasta riippumatonta yrittäjyyskasvatusta (Häkkinen & Patja 2018). Oikealle asiakkaalle toteutettavat projektit tarjoavat Heikkisen (2017) mukaan realistisen kuvan työelämästä ja auttavat opiskelijaa nivomaan yhteen koulutuksen ja työelämän väliin helposti jäävää kuilua. Tiimi&Työnantaja -kursilla on kerätty opiskelijoilta kurssipalautte vuodesta 2001 lähtien. Palautteesta välittyvät opiskelijan kokemukset siitä, mitä he kokevat kurssin aikana oppineensa. Kurssille tullessaan opiskelijat eivät täysin ymmärrä kurssin hyödyllisyyttä itselleen. Tässä casekuvauksessa esitellään vuosilta 2017–2019 opiskelijoiden odotuksia kurssista sekä kokemuksia siitä mitä he kokevat projektin aikana oppineensa.

Opiskelijat tunnistavat palautteen mukaan vaihtelevasti mahdollisuuksiinsa kehittää osaamistaan oikealle asiakkaalle tehdyssä projektissa. Tähän Tiimi&Työnantaja -monitieteisessä työelämäprojektissa pyritään tuomaan apua mm. tiimivalmentaja-konseptin kautta. Opiskelijoiden kurssipalautteesta tuli esille, että opiskelijoiden odotukset olivat paljon kurssikuvauksen mukaisia, mutta kurssin tuottamat oppimismahdollisuudet ovat hyvin moninaiset. Tämä tapauskuvaus etenee seuraavasti, ensin käydään läpi yliopistojen roolia tutkimusosaajina, ja pohditaan tutkimusosaamisen ja työelämäosaamisen rajapinto-

ja. Sitten kuvataan Tiimi&Työnantaja-monitieteisen työelämäprojektin rakenne ja palautteen keräysmenetelmät. Lopuksi esitellään kursseilta saatu palaute ja pohditaan kurssin kehittämisen mahdollisuuksia.

Tutkimusosaamisesta työelämäosaamiseen

Fyen, Debackere, Olivares, Gfrörer, Stam, Mumby-Croft & Keustermans (2019) mukaan tutkimusyliopistot ovat erinomaisia ympäristöjä yrittäjämäisten taitojen ja asenteiden kehittämiseksi kolmesuuntaisen tehtävänsä (tutkimus, koulutus ja yhteiskunnallinen vuorovaikutus) vuoksi. Tutkimuspainotteisuus pakottaa yliopistot olemaan tietoisia sille tärkeimpien keskittymisalojen tuoreimmasta tutkimuksesta. Tämän kautta tutkimushenkilökunta altistaa opiskelijat tutkimusperustaiselle koulutukselle. Tutkimusta toteuttaessa ja tutkimusrahoitusta hakiessa toimijoille kehittyy parhaimmillaan niin uteliaisuutta, sisäistä motivaatiota, kykyä nähdä käsillä olevaan aiheeseen ja sen ympäristöön liittyviä mahdollisuuksia, kuin myös korkea sietokyky epäonnistumisista, kritiikkiä ja epävarmuutta kohtaan. Käytännössä näitä taitoja tarvitaan niin projektien käynnistämässä, läpiviemisessä, kuin projektin osatehtävissäkin yhtäläisesti kuin myös uutta yritystä perustettaessa.

Fyen ym. (2019) tuovat esille, että vaikka syvä ymmärrys oman tieteenalan periaatteista, sekä oman tieteellisen asiantuntijuuden kehittyminen ovatkin yliopisto-opetuksen kulmakiviä, nykymaailmassa tieteellistä erikoisosaamista on myös pystyttävä rikastamaan sellaisilla asenteilla ja taidoilla, jotka auttavat luomaan yhteiskunnallista arvoa ja muokkaamaan tulevaisuutta. Yksi tapa vastata tähän haasteeseen on monitieteisen yhteistyön kautta. Käytännössä tämä ei ole aina ihan yksinkertaista. Kuten Niittykangas (2011) Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulun ”Alueellinen yrittäjyys” -julkaisun esipuheessa tuo esille, eri näkökulmia edustavien tutkijoiden on joskus haastavaa ymmärtää toisiaan poikkeavaa tiedekohtaista käsitteistöä. Kuitenkin siitä on hyötyä myös itse yrittäjyyden ilmiön ymmärtämisessä: *”Tieteenaloittaisten rajojen ennakkoluuloton ylittäminen laajentaa itse kunkin ajattelua ja ymmärtämystä yrittäjyyden olemuksesta huolimatta siitä, että tulkintamme toisen tieteenalan käsitteistä eivät aina ymmärtämystä osakseen saisikaan.”* (Niittykangas 2011, 3). Projektiurssin aikana tehtävä yhteistyö käytännössä pakottaa opiskelijoita muodostamaan yhteistä käsitteistöä projektitoimeksiannon ympärille. Tämä on yksi tärkeä vaihe substanssiosaamisen hyödyntämiseksi osana yleisempää työelämäosaamista.

Työelämäosaamisen ja itsetuntemuksen kehittyminen Tiimi&Työnantaja -monitieteisessä työelämäprojektissa

Jyväskylän yliopiston Tiimi&Työnantaja -monitieteinen työelämäprojekti (engl. Team&Client Multidisciplinary Business Project Course) on noin 3 kuukautta kestävä opintojakso, jolla pyritään erityisesti vastaamaan näihin kahteen edellä mainittuun haasteeseen 1) yritteliään toimintatavan omaksuminen sekä 2) tieteenalakohtaisen erityisosaamisen hyödyntäminen monitieteisessä yhteistyössä. Tässä tapauskuvauksessa avataan opiskelijoiden palautteesta kurssin aikana nousseita odotuksia ja oppimiskokemuksia. Niiden kautta pyritään kirkastamaan ymmärrystä siitä, mihin opiskelijan taitojen kehittämiseen kurssin tavoitetta ja palautetta toisiinsa peilaten tällaisen monitieteisen projekti- tai työpöytäkurssin aikana pystytään vastaamaan. Kurssin kuvauksessa mainitaan aihealueita kuten mm. *”monitieteinen yhteistyö, kosketus työelämään, tiimityöskentely ja vuorovaikutustaidot, vastuunottaminen sekä oman osaamisen tunnistaminen ja kehittäminen”*. Varsinaiset osaamistavoitteet kurssille on kirjattu seuraavasti: *Opintojakson suoritettuaan opiskelija osaa:*

- tunnistaa oman osaamisensa projekti- ja tiimityössä
- hyödyntää osaamistaan monipuolisesti erilaisissa työtehtävissä
- asettaa projektille tavoitteita, laatia projektisuunnitelman, arvioida ajankäyttöä ja tehtävien työmääriä, toteuttaa projektin monitieteisessä tiimissä ja esitellä projektin tulokset asiakkaalle ja vertaisryhmälle
- toimia vastuullisesti osana monitieteistä ja/tai monikulttuurista projektitiimiä sekä yhteistyössä asiakkaan kanssa”

Tiimi&Työnantaja -monitieteisen työelämäprojektin vaiheet

Kurssille voivat osallistua opiskelijat sekä kaikista Jyväskylän yliopiston tiedekunnista, että Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijat. Kurssi ei ole pakollinen millekään opiskelijaryhmälle, mutta sitä tarjotaan osana työelämäopintoja, ja joissakin koulutusohjelmissa rinnakkaisena esimerkiksi koulutusohjelman omille projekti- tai työelämäopinnoille. Kurssista on käytännössä kaksi toteutusta vuodessa, toinen keväällä englanninkielisenä, ja toinen kesällä suomenkielisenä. Kurssilla on omat nettisivut Jyväskylän yliopiston sivujen alla (suom. jyu.fi/tyoelama ja engl. jyu.fi/projectcourse), ja hakuaikojen läheystyössä kurssin hausta tiedotetaan sekä nettisivuilla, facebookissa, henkilökunnalle lähtevässä

tiedotteessa, että kampusten omilla kampusnäytöillä. Opiskelija ei pääse itse rekisteröitymään kurssille, vaan kurssille haluava täyttää hakulomakkeen jolla kurssille haetaan. Hallinnon henkilökunta työelämäpalveluissa tekee valinnat kurssille hakemusten perusteella. Kuten esimerkiksi myös Actenhagen ja Johannisson (2018, 71) kertovat tekevänsä omalla kurssillaan, myös Jyväskylän yliopiston Tiimi&Työnantaja -projekti- ja kurssilla käytetään monimuotoisuutta tiimien rakennuksen perustana: *”Using diversity (in terms of prior experiences and cultural backgrounds) as a criterion, the students were assigned to groups of four to five”*. Myös Tiimi&Työnantaja -kurssille pyritään tekemään 4–5 hengen ryhmiä.

Käytännössä Tiimi&Työnantaja -monitieteinen työelämäprojekti jakautuu järjestäjän näkökulmasta kahteen erilliseen osa-alueeseen: 1) kurssin hallinnollinen osuus sekä 2) kurssin toteuttaminen. Kurssin prosessi jakautuu edelleen kuuteen osa-alueeseen;

1. Valmisteluvaihe
2. Hakuvaihe
3. Projektin käynnistäminen
4. Projektin toteuttaminen
5. Projektin päättäminen
6. Kurssin päättäminen

Vaiheista ensimmäinen ja viimeinen ovat pääosin hallinnollisia vaiheita, ja neljä keskimmäistä liittyvät projektin toteuttamiseen. Seuraavaksi kuvataan kurssin vaiheet prosessinomaisesti, tarkastellaan opiskelijapalautteita, tunnistetaan sille nousseita kehittämiskohteita ja tehdään ehdotuksia niiden huomioimiseksi.

Valmisteluvaihe

Valmisteluvaihe kuuluu pääosin hallinnolliseen osa-alueeseen. Noin puoli vuotta ennen projektien käynnistymistä avataan opiskelijoiden haku projekteihin. Tällöin ei tiedetä vielä asiakkasosia. Noin 2–3 kuukautta ennen projektien käynnistymistä kontaktoidaan potentiaalisia asiakkaita (esim. messuilla tai muissa verkostoitumistapahtumissa tavattuja yrityksiä jotka ovat olleet kiinnostuneita kurssista, aikaisempien vuosien kontakteja) eli sellaisia yhteistyötahoja joissa on lukuvuoden aikana nousseet esiin haasteita, joita monitieteisen opiskelijaprojektin kautta voitaisiin ratkoa. Haasteen tulee olla sen muotoinen, ettei sen lopputulema ole liian kiveen hakattu, ja että se jättää tilaa luovalle ajattelulle ja uuden kehittämiselle. Kuviossa 1 on kuvattu valmisteluvaiheen olennaisimmat tehtävät:

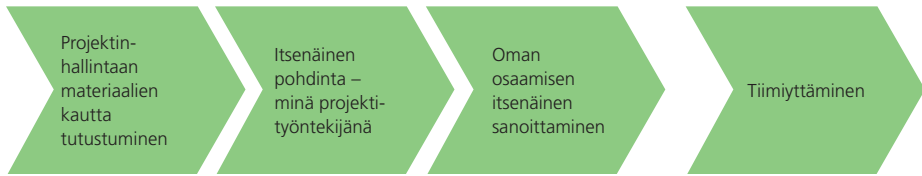
Kuvio 1 Tiimi&Työnantaja-työelämäprojektin valmisteluvaihe

Valmisteluvaiheessa luodaan kurssialustat, päivitetään kurssimateriaalit, rekrytoidaan tarvittaessa tiimivalmentajat, varataan tilat kurssikontakteille ja tarkastetaan kurssien aikataulujen sopivuus kurssin järjestäjien kalentereihin. Tiimivalmentajat voivat olla sekä kurssia hallinnoivaa henkilökuntaa, tai ulkopuolisia asiantuntijoita. Tiimivalmentajan tehtävänä ei pääasiallisesti ole ohjata toimeksiannon sisältöä, vaan enemmänkin tukea projektitiimiä itsenäisessä projektista suoriutumisessa ja auttaa sekä kannustaa heitä keksimään luovia ratkaisuja asiakastoimeksiannon haasteiden ratkaisemiseksi. Kurszin aikana opiskelijoita autetaan havaitsemaan heidän oman asiantuntijuutensa kehittymistä toimeksiannon aikana ja ohjaamme heitä syvän aiheeseen perehtymisen kautta löytämään ominta lähestymistapaansa käsiteltävänä olevaan aiheeseen.

Hakuvaihe

Opiskelijat löytävät kurssin kyselyiden mukaan pääosin sähköpostilistoilta tulleiden viestien kautta, vaikka osa onkin nähnyt kurssimainoksia myös oppilaitoksen kampusunäyttöillä. Yhteistyö ainejärjestöjen kanssa olisi opiskelijoiden mielestä tärkeä väylä kurssista tiedottamiseen ja erityisen merkittävänä opiskelijat kokivat sen, että joku toinen opiskelija tulisi kurssille kertomaan omista kokemuksistaan kurssilla ja/ tai että opiskelijoiden kokemuksia kurssilta tuotaisiin muutoin mahdollisten kiinnostuneiden hakijoiden tietoisuuteen.

Kurssille hakeutuessa opiskelija joutuu toteuttamaan kolme itsenäistä osiota hakulomaketta täyttyessään ja kurssin luennoille valmistautuessaan; 1) tutustumaan projektin hallintaan materiaalien kautta, 2) pohtimaan itseään projektityöntekijänä sekä 3) pohtimaan omaa osaamistaan itsenäisesti. Kuten kuviossa 2 näkyy, tämän jälkeen seuraa opiskelijoiden hallinnollinen tiimiyttäminen. Tässä vaiheessa opiskelijat jaetaan heidän hakemustensa ja CV:idensä perusteella asiakastoimeksiannon näkökulmasta sopivimpiin monitieteisiin tiimeihin.

Kuvio 2 Tiimi&Työnantaja-työelämäprojektin hakuvaihe

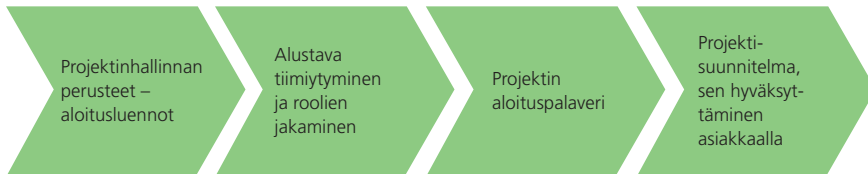
Opiskelijoita tiedotetaan hakuajan ja tiimiytymisen päätyttyä kurssille pääsystä. Samalla heitä tiedotetaan kurssin käytänteistä, aloitusluentojen ajankohdasta, sekä esitehtävästä joka heidän tulee toimittaa kurssin vetäjille ennen aloitusluentoja.

Projektin käynnistäminen

Projekti käynnistetään aloitusluennoilla. Aloitusluentojen ensimmäisenä päivänä käydään läpi kurssin käytänteitä, opintopisteiden määrittämistä, projekti-kurssin toteutustavan erilaisuutta verrattuna tavanomaisiin luentokurssiseihin (mm. työajanseuranta, tiimin sisäiset palaverit, oman osaamisen kehittymisen varmistaminen ym.), sekä muita hallinnollisia asioita. Opiskelijat järjestetään tiimeihin, ja tiimeille toteutetaan jokin tiimiytymistä edistävä tehtävä (esim. Marshmallow Challenge). Ensimmäisen päivän päätteeksi tiimivalmentajat esittelevät opiskelijoille tiimien toimeksiannot ja keskustelevat opiskelijoiden kanssa toimeksiannoista sen verran kuin tiimillä on siitä kysyttävää ja tiimivalmentaja pystyy heidän kysymyksiinsä vastaamaan. Opiskelijoita ohjeistetaan perehtymään toimeksiantoon sekä yrityksen nettisivuihin ja olemaan mahdollisimman pian yhteydessä toimeksiantajaan, jotta saavat projektin käyntiin ja lopullisen projektitoimeksiannon määriteltyä sellaiseksi jossa jokainen voi kehittää itseään ja hyödyntää omia vahvuuksiaan.

Toisena päivänä käydään läpi projektin hallintaa, projektiviestintää, immateriaalioikeuksia ja niihin liittyviä velvollisuuksia sekä tiimin mahdollisia rooleja. Opiskelijat pääsevät työstämään projektinhallinnan eri osa-alueita oman toimeksiantonsa näkökulmasta. Luennot pyritään pitämään vuorovaikutteisina, ja tiimit jakavat jonkin verran tietoa asiakastoimeksiannoistaan toisten tiimien kanssa. Kuviossa 3 näkyvät työelämäprojektin käynnistysvaiheen olennaisimmat tehtävät:

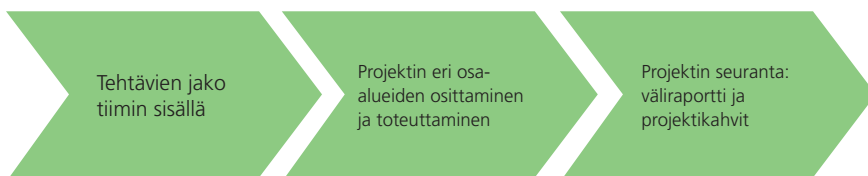

Kuvio 3 Tiimi&Työnantaja-projektin käynnistäminen

Aloitusluentojen jälkeen tiimillä on 2 viikkoa (kuluva ja seuraava) aikaa sopia palaveri asiakastoimeksiannon tarkentamiseen. Asiakastapaamisen jälkeen tiimillä on noin 2 viikkoa aikaa kirjoittaa projektisuunnitelma, hyväksyttää se tiimivalmentajalla ja asiakkaalla, sekä palauttaa se kurssiajalle.

Projektin toteuttaminen

Projektin toteuttaminen aloitetaan osittain jo projektisuunnitelmaa tehtäessä, mutta käytännössä tehtävien jako tarkentuu vielä suunnitellusta sen jälkeen, kun opiskelijat pääsevät konkreettisesti toteuttamaan projektitoimeksiantoa. Projektisuunnitelmassa opiskelijat arvioivat kuinka projekti ositetaan, mutta heitä ohjataan myös tekemään suunnitelmiin muutoksia tarvittaessa. Käytännössä suurimmalle osalle opiskelijoista kurssi on ensimmäisiä kokemuksia projektisuunnitelman toteuttamisesta ja noudattamisesta. Kurssin aikana heille pyritään tuottamaan kokemus siitä, että projektisuunnitelmat ovat erilaisia ja ne muotoillaan siten, että niistä on apua myös projektia toteutettaessa. Kuviossa 4 näkyvät työelämäprojektin käynnistysvaiheen olennaisimmat tehtävät:

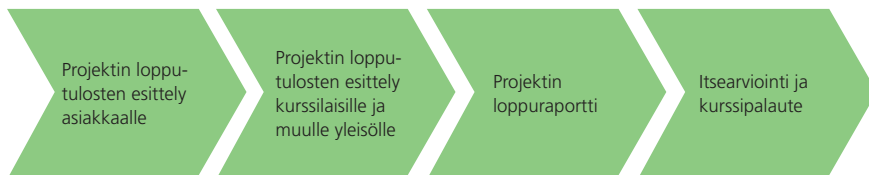

Kuvio 4 Tiimi&Työnantaja-projektin toteuttaminen

Projektin etenemistä seurataan tiimistä ja tiimivalmentajasta riippuen säännöllisillä tapaamisilla (vähintään projektisuunnitelman, väliraportin ja loppuraportin yhteydessä) sekä asiakkaan puolelta säännöllisillä tapaamisilla. Asiakastoimeksiannon asiantuntijana toimii asiakas, joten heille pyritään jo ennen kurssia tekemään selväksi, että toimeksiannon sisällöllisenä ohjaajana toimivat he itse. Tiimivalmentaja auttaa pääasiassa tiimin sisäisten asioiden, mahdollisten haasteiden ja ongelmien ratkaisuisissa.

Projektin päättäminen

Projektin päättämisestä opiskelijoita muistutetaan jo kurssin puolivälissä välitapaamisissa. Projektin esittely on sovittava hyvissä ajoin asiakkaan kanssa, koska paikalla esittelytilaisuudessa on oltava sekä tiimi, halutut asiakkaan edustajat, tiimivalmentaja että kurssin vetäjät. Projektin esittely toteutetaan keskustellen ja asiakkaalta pyydetään suoraa palautetta tiimille. Erillisessä kurssin päätöstilaisuudessa kaikki projektit esitellään lisäksi myös avoimesti kiinnostuneelle yliopisto- ja muulle yleisölle. Tilaisuuteen pyydetään paikalle myös asiakastoimeksiantajien edustajat. Kuviossa 5 näkyvät työelämäprojektin päättämävaiheen olennaisimmat tehtävät:

Kuvio 5 Tiimi&Työnantaja-projektin päättäminen

Opiskelijat toteuttavat projektistaan esitysten jälkeen vielä loppuraportin ja kirjoittavat itsearvioinnin ja kurssipalautteen.

Kurssin päättäminen

Kurssia päätettäessä myös asiakkailta ja tiimivalmentajilta pyydetään palautetta kurssista. Lisäksi opiskelijoiden tehtävät ja tuntikirjanpito tarkastetaan ja opiskelijoille kirjoitetaan projektitodistukset, jotka postitetaan heidän antamaansa kotiosoitteeseen. Projektitodistuksissa kuvataan mitä tiimit tekivät projektin aikana ja mitkä olivat heidän keskeisimmät tuloksensa asiakkaille. Kurssipalautteet sekä asiakkaiden ja opiskelijoiden osalta käydään läpi ja niiden pohjalta mietitään kurssin kehittämisen tarpeita.

Minkälaista osaamista opiskelijoille kurssin eri vaiheessa kertyy?

Toisin kuin usein projektikursseilla pyritään ratkaisemaan toimeksiantajan haasteita mahdollisimman tarkasti toimeksiantajalle sopivin keinoin, Tiimi&Työnantaja-projektikurssi on siinä mielessä erilainen, että sen keskeisiä kehittämistehtäviä ovat a) omien vahvuuksien ja oman osaamisen tunnistaminen ja oman asiantuntijuuden kehittäminen projektitoimeksiannossa, b) edellisen kehittäminen osana monitieteistä yhteistyötä sekä c) luovien menetelmien ja toimintatapojen kehittäminen projektitoimeksiannossa. Projektikursilla pyritään antamaan opiskelijoille vahvistusta omaan asiantuntijuuteen ja riittävä luottamus asiakastoimeksiannon toteuttamiseen projektin käynnistämiseen liittyvien luentojen, tiimivalmentajan sekä jatkuvien kehityskeskustelujen kautta. Kurssin eri vaiheissa erityisesti kehittyvät osaamiset ja taidot kurssin järjestäjien näkökulmasta voidaan määritellä esimerkiksi seuraavasti:

HAKUVAIHE

- oman osaamisen tunnistaminen
- oman osaamisen kuvaaminen kirjallisesti (CV ja hakulomake)
- epävarmuuden sieto (hakuprosessi ja kurssivalinnoista tiedottaminen)

PROJEKTIN KÄYNNISTÄMINEN

- oman osaamisen esittäminen muille
- tiimin osaamisten yhdistäminen (tiimipitchaukset)
- tiimiytyminen (Marshmallow Challenge)
- IPR-osaaminen
- epävarmuuden sieto (alustavan projektitoimeksiannon kirkastaminen)

PROJEKTIN TOTEUTTAMINEN

- tiimityötaidot
- vuorovaikutustaidot
- luovuus
- yrittäjämäinen toimintatapa
- epävarmuuden sieto (vuorovaikutus tiimin jäsenten välillä, vuorovaikutus asiakasyrityksen ja mahdollisten verkostojen kanssa, haastetilanteiden käsittely yhdessä tiimivalmentajan kanssa)

PROJEKTIN PÄÄTTÄMINEN

- analyyttiset taidot
- itsereflektioon liittyvät taidot
- vuorovaikutustaidot (projektin raportointi ja esittely)
- pitchaustaidot
- Seuraavaksi tarkastellaan opiskelijoiden palautteita siitä näkökulmasta mitä he odottavat kurssilta ja minkälaisia taitoja he kokevat kurssin aikana kehittävänsä.

Mitä opiskelijoilta kysytään palautteissa?

Palautekyselyyn vastaaminen on pakollinen osa kurssia. Palautejärjestelmää on kurssin aikana kehitetty, ja tällä hetkellä se kerätään webropol-lomakkeella. Tässä tapauskuvauksessa tarkastellaan opiskelijoiden odotuksia sekä sitä mitä opiskelijat kokivat kurssin aikana oppineensa. Palaute kerätään heti kurssin jälkeen. Englanninkielisen kyselyn osalta tässä tapauskuvauksessa tarkasteltiin vastauksia kysymykseen:

“What were your experiences of the course? What did you expect and what did you gain from the course? What was good and what should be improved?”

Suomenkielisen kyselyn osalta tarkasteltiin vastauksia kysymykseen:

“Mitä odotit kurssilta ja vastasiko kurssi odotuksiasi? Miten oma osaamisesi (substanssiosaaminen, projektityötaidot, tiimityötaidot, yleiset työelämätaidot jne.) kehittyi kurssin aikana?”

Kurssilta kerätty opiskelijapalaute

Kurssia on toteutettu vuodesta 2011. Tässä tapauskuvauksessa tarkastellaan palautteita vuosilta 2017–2019, koska ne liittyvät työelämäpedagogiikkahankkeeseen. Vuosien 2017–2019 aikana kurssia järjestettiin yhteensä 6 kertaa, joista puolet olivat suomenkielisiä (kesätoteutus) ja puolet järjestettiin englanniksi (kevään toteutus). Opiskelijoille kerrotaan projektisopimuksessa, että kurssin tuotoksia voidaan hyödyntää tutkimuskäytössä. Teemat kerättiin opiskelijoiden palautteista ja ne teemoiteltiin isompien kokonaisuuksien alle.

Opiskelijoiden odotukset kurssilta

Saadun palautteen mukaan opiskelijat odottivat kurssilta vuorovaikutustaitojen kehittymistä ja verkostoitumista, oman asiantuntijuuden ja itsetuntemuksen kehittymistä, oikean yrityksen kanssa toimimista ja yhteistyötä, työelämäosaamisen ja työelämätaitojen kehittymistä, sekä työelämätaitojen ja projektiosaamisen kehittymistä. Teemojen alle erilaisia alateemoja löytyi seuraavasti:

Vuorovaikutustaidot ja verkostoituminen <ul style="list-style-type: none"> • Monikulttuurinen • Erilaiset ihmiset, tiimityöskentely • Ystävät • Verkostoituminen • Vuorovaikutustaidot • Hyvä ryhmähenki	Oikean yrityksen kanssa toimiminen, yritys yhteistyö <ul style="list-style-type: none"> • Asiakastaidot • Käytännönläheisyys Työelämäosaaminen <ul style="list-style-type: none"> • Työnhaussa ja CV:ssä • Tutkimusosaaminen
Oman asiantuntijuuden ja itsetuntemuksen kehittämiseen <ul style="list-style-type: none"> • Oma asiantuntijuus • Oman osaamisen hyödyntäminen • rohkeus • Itsen haastaminen • esiintymistäidot	Projektiosaaminen <ul style="list-style-type: none"> • Projektissa toimiminen, projektin hallinta • Mielenkiintoinen projekti Muu palaute <ul style="list-style-type: none"> • Kurssikuvauksen mukainen
Tutkimustaidot <ul style="list-style-type: none"> • Monitieteisyys • Opitun teorian tiedon hyödyntäminen	

Teemat vaikuttavat paljolti olevan samansuuntaisia kuin kurssin kuvauksessa. Tämä saattaa johtua siitä, että he täyttivät palautteen kurssin päätteeksi ja ovatkin ehkä käyneet katsomaan kurssikuvauksesta minkälaisia asioita heille on kurssikuvauksessa luvattu. Teemoja havainnollistaakseni nostin myös muutamana suoran lainauksen palautteista. Osalla palaute oli suoraan kurssikuvauksen mukaista kuten:

”Käytännön työkokemusta organisaatiosta omaan asiantuntijuuteen perustuen.”
tai

”Odotin pääseväni tekemään käytännönläheistä projektia oikealle yritykselle. Odotin myös löytäväni omia vahvuksiani ja pääseväni toivottavasti hyödyntämään niitä projektin kautta. [...]”.

Osa tarkasteli kurssia odotusten osalta laajemmassa mittakaavassa kuten:

”Odotin mielenkiintoista projektia ja hyvää ryhmähenkeä. Odotin kurssin hyödyttävän minua jatkossa työnhaussa. [...]” sekä

”Odotin kurssilta mahdollisuutta päästä testaamaan teoriassa opittuja asioita käytännössä.[...]”.

Mitä opiskelijat kokivat oppineensa kursilla?

Opiskelijoiden oppimiskokemukset olivat moninaisia ja kokemuksiin vaikuttivat järjestäjän näkökulmasta projektista riippuen tiimin kokoonpano, projektin toimeksianto ja opiskelijan oma osaaminen, tuki jota opiskelija sai ja/tai osasi pyytää kursilla sen miettimiseen, kuinka voisi kurssilla kehittää omaa osaamistaan, sekä vuorovaikutus ja tapaamiset projektin toimeksiantajan kanssa. Teemojen alle erilaisia alateemoja opiskelijoiden kokemuksista kertyi puolestaan seuraavasti:

<p>Projektityötaidot</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kokouskäytänteet • Esiintymistaidot • Neuvottelutaidot • Projektin hallinta • Projektityökalut • Projektityötaitojen kehittäminen • Ajankäyttö • Suunnittelutaidot • Videopalaverit 	<p>Johtaminen ja vastuu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Delegointi • Johtaminen • Kontrollista luopuminen • Tiimityöskentelyn koordinointi • Vastuun jako 	<p>Vuorovaikutus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Keskustelutaidot • Kommunikaatio • Toisten kuuntelu • Viestintä • Vuorovaikutustaidot
	<p>Yhteistyö asiakkaan kanssa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Asiakas oli kiireinen • Asiakkaan alasta oppi paljon • Asiakkaan vaatimuksiin vastaaminen • Mielenkiintoinen asiakas • Yritysyhteistyö 	<p>Itsetuntemus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Haastavaa oli ettei välttämättä tarvitse ymmärtää kaikkea oman osaamisen ulkopuolella olevaa mitä projektissa oli meneillään • Itsehillintä • Oman osaamisen selittäminen ymmärrettävästi muille. • Oman toiminnan kehittäminen • Pettymys • Sitoutuminen • Substanssiosaamisen kehittyminen
<p>Työelämätaidot</p> <ul style="list-style-type: none"> • Käytännön työkokemus • Kyky löytää eri aloilta sellaisia ongelmia tai kohtia joissa oma osaaminen voisi olla avuksi • Sopeutumiskyvyt • Teoriassa opitun siirtäminen käytäntöön • Toiminnan jatkuva arviointi • Työelämäläheisyys • Työelämään siirtyminen ei enää pelota niin paljoa 	<p>Monitieteisyys</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erilaiset ihmiset • Monikulttuurinen 	
<p>Yrittäjämäiset taidot</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luovuuden hyödyntäminen • Muutoksiin suhtautuminen • Ongelmanratkaisutaidot • Rohkeus • Toimiminen epä-mukavuusalueella 	<p>Tutkimustaidot</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aineiston analysointi • Kirjoittaminen • Kvalitatiivinen tutkimus • Teemahaastattelut 	<p>Positiiviset</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uuden oppiminen • Uusia kokemuksia • Valmiiksi valitut tiimit oli hyvä juttu • Ystävät • Tärkeitä elämänohjeita
	<p>Tiimitaidot</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pystyin jakamaan omasta osaamisestani ja se tuntui hyvältä • Rohkaiseva palaute tiimiltä • Verkostoituminen 	<p>Negatiiviset</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oman substanssiosaamisen kehittäminen ei ollut mahdollista ja se söi motivaatiota • Tuntui, että asiakkaan toiveet ja oma osaaminen eivät kohdenneet

Kurssin palautteista ilmenevät hyvin monipuoliset kokemukset eri opiskelijoiden välillä. Tärkeitä kokemuksia oli opiskelijoilla myös projektinhallinnasta ja projektiosaamisen karttumisesta:

“[...]Opin projektipäällikön roolissa projektityöskentelyn yleisiä periaatteita, projektinhallintaa, aikataulujen ja tehtävien koordinoitua sekä tiimityöskentelyn arviointia ja seuranta. [...]” sekä

“Projektityöskentelypaketin lisäksi opin tuntemaan itseäni paremmin muun muassa ihmisenä ja tiimityöskentelijänä. Uskon mm. kurssilla oppimieni asioiden avulla kykeneväni vetämään työprojektin esimerkiksi omalla alallani.”

Palautteessa tulee hyvin esille tulee myös itsetuntemuksen kehittyminen. Samansuuntaisia kokemuksia oli toisellakin opiskelijalla:

“[...] Erityisesti koen, että substanssiosaamiseni kehittyi ja hahmotan entistä paremmin osaamiseni omalta alaltani ja pystyn viestimään siitä ymmärrettävästi myös muille alan ulkopuolisille henkilöille.[...]” sekä

“[...]Myös asiakkaan alasta oppi paljon, joka samalla antoi hyvän ajatusmallin sille, että yrittää löytää alalta kuin alalta aktiivisemmin ongelmia tai kehityskohteita, joissa oma osaaminen voisi olla avuksi.”

“[...]Kyseessä oli aito työelämän kaltainen projekti, jossa pääsi kontaktoimaan, näkemään ja puhumaan lukuisille uusille ihmisille, tekemään tutkimusta tyylillä mihin ei ollut aiemmin tottunut sekä haastamaan itseäni uudessa tilanteessa... [...]”

Opiskelijat olivat pääosin hyvin reflektiivisiä ja kuvasivat oppimaansa monipuolisesti. Eroa suomenkielisten ja englanninkielisten toteutusten välillä oli siinä, että erityisesti kansainväliset opiskelijat kokivat suomalaisten yritysten kanssa tehtävän yhteistyön mielekkäänä, koska pääsivät tutustumaan suomalaisen tapaan toimia, näkivät suomalaista työpaikkojen toimintakulttuuria, ja tutustuivat suomalaisiin työelämän edustajiin. Kurssin toimeksiantojen tai heidän verkostojensa kautta lähes jokaisessa kurssitoteutuksessa on auennut yksi tai useampi työpaikka myös kansainvälisille opiskelijoille. Kaikki toimeksiantot eivät kuitenkaan aina suju täysin kivuttomasti ja erilaisia haasteita kurssin aikana ilmenee. Näitä pohditaan seuraavaksi.

Opiskelijoiden kokemat haasteet projektikursseilla

Koska asiakkaat ovat usein kiireisiä, on opiskelijoilla joskus haasteena löytää rohkeutta häiritä asiakasta useaan kertaan sähköpostitse ja puhelimitse. Usein

tiimeistä löytyy kuitenkin joku, joka on keskeisesti vastuussa asiakaskontaktoinnista. Käytännössä vastuunjako tiimin sisällä saattaa olla yksi tekijä, joka saattaisi rohkaista opiskelijaa kontaktointiin.

Tiimin sisäisessä dynamiikassa on monenlaisia haasteita, kuten tiiminjäsenen erilainen taitotaso, ryhmadynamiikan toimimattomuus tai esimerkiksi nk. vapaamatkustajat. Näihin seikkoihin pyritään paneutumaan niin tiimivalmentajien ja tiimien välisissä palavereissa kuin myös esimerkiksi väliraporttitaapaamisessakin. Käytännössä tiimidynamiikan haasteet eivät aina näy ulospäin, joten niihin puuttuminen usein vaatii, että joku ryhmän jäsenistä rohkaistuu kertomaan asiasta. Opiskelijoilla saattaa olla myös erilainen ymmärrys projektin tavoitteista vaikka ne olisikin yhtäläisesti kirjattu ja niistä olisi riittävässä määrin keskusteltu. Kaikista asioista pyritään keskustelemaan avoimesti ja ratkaisuja pyritään miettimään yhdessä. Tarvittaessa käydään toki myös henkilökohtaisia keskusteluja.

Lisäarvon projektikurssista opiskelijoille on oltava selkeä, ettei opiskelijoille jää sellaista kuvaa, että ovat vain toteuttamassa pyydettyä toimeksiantoa. Tähänkin haasteeseen pyritään vastaamaan lisäämällä avoimuutta asiakkaan kanssa sovittavissa alustavissa asiakastoimeksiannoissa. Opiskelijoita ohjataan kurssin aluksi hahmottelemaan omia vahvuuksiaan sekä aloitusluennoilla kertomaan niistä toisille tiimin jäsenille. Tätä kautta opiskelijoille pyritään tuomaan kuvaa myös koko tiimin osaamisesta, jotta asiakastoimeksiannon soveltaminen omaa osaamista kehittäväksi helpottuisi.

Pohdinta

Tämän tapauskuvauksen tarkoituksena oli tuoda esille, minkälaisia taitoja opiskelijat oikeille asiakkaille tehtävissä monitieteisissä työelämäprojekteissa pystyvät kehittämään. Jyväskylän yliopiston Tiimi&Työnantaja -monitieteinen työelämäprojekti on vuodesta 2011 järjestetty projektikurssi jota pyritään jatkuvasti kehittämään opiskelijoilta ja asiakkailta saatavan palautteen kautta. Opiskelijoiden palautteista tuli ilmi, että kun vertaa järjestäjien määrittelemiä yleisiä tavoitteita opiskelijoiden kokemuksiin, saadaan opiskelijoilta paljon rikkaampi kuva kurssin aikana kehittyvistä taidoista. Koska kurssi on osa opiskelijoiden vapaasti valittavia opintoja, eikä täysin sellaisena ole löydettävissä tiedekuntien opintosuunnitelmista, yksi kurssin haasteista on opiskelijoiden tiedottaminen kurssista ja kurssin yleinen löydettävyys. Yhtenä kehitystoimenpiteenä voidaankin todeta, että aikaisempien kurssin opiskelijapalautteiden hyödyntäminen kurssin seuraavan vuoden markkinoinnissa saattaisi olla yksi hyödyllinen keino opiskelijoiden kiinnostuksen herättämisessä.

Projekti kurssit ovat yksi merkittävä mahdollisuus opiskelijoille kehittää omaa ymmärrystään substanssiosaamisestaan ja tieteellisestä osaamisestaan työelämätaidoina. Yliopisto-opintojen aikana kehittyy paljon osaamista jota opiskelija ei välttämättä osaa mieltää työelämässä tärkeäksi, ellei saa opintojensa aikana riittävästi mahdollisuuksia soveltaa suppeata substanssiosaamistaan laajemmassa geneerisessä kontekstissa. Tämän kuvauksen kautta saatiin hie- man näkemystä siitä minkälaisia asioita opiskelijat kokevat kehittävänsä työ- elämäprojektikurssin aikana. Tämän lisäksi tarvitaan tietoa myös siitä, kuinka toimeksiantajat kokevat projekti kurssitoteutukset ja minkälaisia haasteita heil- lä on opiskelijatiimien ohjaamisessa.

Lähteet

- Achtenhagen, L. & Johannisson, B. 2018. The reflexivity grid Exploring conscientization in entrepreneurship education. In Berglund, K. & Verduyn, K. (Eds.), *Revitalizing Entrepreneurship Education: Adopting a Critical Approach in the Classroom*. London: Routledge
- Bennett, N. & Lemoine, G.J. 2014. What a difference a word makes: Understanding threats to performance in a VUCA world. *Business Horizons*, 57(3), 311–317 DOI <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2014.01.001>
- Binkley, M., Erstad, O., Herman, J., Raizen, S., Ripley, M., Miller-Ricci, M & Rumble, M. 2012. Defining Twenty-First Century Skills in Griffin, P., McGraw, B. & Care, E. (eds.), *Assessment and Teaching of 21st Century Skills*, pp 17 – 66. New York: Springer DOI https://doi.org/10.1007/978-94-007-2324-5_2
- Fyen, W., Debackere K., Olivares, M., Gfrörer, R., Stam, E., Mumby-Croft, B. & Keustersmans, L. 2019. Student entrepreneurship at research-intensive universities: from a peripheral activity towards a new mainstream. *League of European Research universities*. ADVICE PAPER no.25 - April 2019.
- Heikkinen, J. 2017. *Conceptualizing the Role of Multidisciplinary and Student Perceptions of University-Industry Collaboration on Project-based Learning*. Väitöskirja – Doctoral thesis. University of Jyväskylä. Jyväskylä Studies in Computing N:O 264/2017.
- Häkkinen, R. & Patja, P. 2018. Yrittäjyyskasvatuksellinen oppilaitosyhteistyö ja sen kehittäminen – case Jyväskylän Yritystehdas Oy. Teoksessa: Peltonen, K., Laakso, H., Kuru, P. & Ok- sanen, L. (Toim./Eds) YKTT2018 *Yrittäjyyskasvatuspäivät 2018 Artikkelit/ Entrepreneurship Education Conference 2018 Articles*. LUT Scientific and Expertise Publications Tutkimus- raportit – Research reports 84
- Niittykangas, H. 2011. *Alueellinen yrittäjyys*. Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulun julkai- suja. Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulu. N:O 369 / 2011
- Virtanen, A. & Tynjälä, P. 2018. Factors explaining the learning of generic skills: a study of university students' experiences. *Teaching in Higher Education*, DOI:10.1080/13562517.2018.1515195